

Особливості електронних видань

Мар'ян Мина

Кафедра інформаційної, бібліотечної та книжкової справи

Українська академія друкарства

Львів, Україна

draspel741741@gmail.com

Abstract. *The theses analyze the peculiarities of electronic publications in Ukraine, legislative and normative legal acts. The specific features of electronic publications, their classification and emphasized that the Ukrainian electronic edition today is a competitive and high-quality product.*

Ключові слова: видання, електронне видання, електронний ресурс закон, класифікація, особливості видань, стандарт.

Електронне видання у всесвітній мережі Internet – це галузь, яка постійно розвивається, удосконалюється та змінюється відповідно до вимог часу. Найбільш універсальним тлумаченням поняття «видання» є тлумачення згідно з Законом України "Про видавничу справу". Воно звучить так: «Видання – це головне джерело інформації, універсальний засіб соціальної комунікації». Це визначення включає в себе й поняття "електронне видання", як категорію інформаційних ресурсів. З 1 липня 2010 р. набув чинності перший національний стандарт України ДСТУ 7157:2010 «Видання електронні. Основні види та вихідні відомості» (ДСТУ7157:2010. Київ: Держспоживстандарт України, 2010), у якому розроблено та стандартизовано терміносистему та класифікацію електронних видань. Важливим етапом формування єдиного комунікаційного простору, у якому співіснують як друковані, так і електронні видання є прийняття ДСТУ 3017: 2015 «Видання. Основні види. Терміни та визначення понять». Згідно цього Стандарту, електронне видання – це документ, інформацію в якому подано у формі електронних даних і для використання якого потрібні засоби обчислювальної техніки [3]. У визначенні поняття «видання» в цьому стандарті в переліку способу виробництва доданий ще й «електронний запис на будь-

Мирослава Стрипа

Львівська Обласна Рада

Начальник відділу бухгалтерського обліку та звітності

Львів, Україна

stripa.miroslava@gmail.com

якому носієві». Тото таке визначення відбиває реальність сучасної комунікаційної ситуації з взаємопроникненням документної та електронної комунікацій. Суттєвою новацією нового стандарту є те, що його дія поширюється не лише на друковані, а й на електронні видання. За типологічними ознаками, що означені в ньому, здійснюється статистичний облік електронних локальних видань у Книжковій палаті України. Це новий кроком у розвитку типології видань відповідно до сучасного стану з диверсифікацією видань у книжковій галузі.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Українське електронне видання сьогодні є конкурентоспроможним і якісним продуктом. Це самостійний, завершений (той, що не змінюється протягом часу та на всіх копіях) продукт, який може використовуватися незалежно від виробника (зокрема через телекомунікаційні мережі) і який містить інформацію, подану в електронній формі й призначений для довготривалого зберігання, усі копії якого відповідають оригіналу.

Згідно названих вище Стандартів електронні видання класифікуються за наявністю друкованого еквівалента; цільовим призначенням; технологією використання; характером взаємодії з користувачем; періодичністю та структурою.

Зараз постала потреба розширення класифікаційних ознак, зважаючи на реалії існування електронних видань у соціокомунікативному просторі [3].

До електронних видань відносять усі видання на CD-носіях, а також інтерактивні документи, які є ідентичними за змістом аналогами друкованих журналів і книг. До сих

під ідуть суперечки щодо приналежності до електронних сайтів і порталів, оскільки залишаються прихильником тенденції віднесення їх до засобів масової інформації.

До специфічних особливостей електронних видань фахівці, зокрема Палеха Ю. відносять наступні: багатомірність доступного знакового простору, можливість використання поряд із природною мовою іншої системи знаків; наявність внутрішніх і зовнішніх зв'язків й автоматична їх підтримка; можливість установалення динамічних зв'язків між добутками; динамічність контексту авторського добутку; комп'ютерна підтримка читача [4].

Електронні видання розглядають як вид електронних ресурсів. Електронними ресурсами є електронні дані (інформація у вигляді чисел, букв, символів, зображень, включаючи графічну інформацію, відеоінформацію тощо, або їх комбінації), електронні програми або об'єднання цих видів ресурсів у одному[4].

Отже, електронні видання виникли завдяки розвитку інформаційних технологій, що базуються на засобах комп'ютерної техніки та телекомунікаційного зв'язку, тобто електронного запису інформації (твору) на спеціальних матеріальних носіях. Електронна форма подання інформації – це фіксація інформації, який дозволяє її збереження, опрацювання, розповсюдження та представлення користувачеві роботи за допомогою засобів комп'ютерної техніки [4]. Історію існування електронних видань дослідники визначають кількома періодами: 1) до початку 1980-х років – використання комп'ютера в для підготовки й редагування звичайних публікацій; 2) кінець 1980-х – середина 1990-х років – видання на оптичних компакт-дисках; 3) середина 1990-х років - розпочинається публікація в мережі Інтернет копій друкованих видань; 4) початок 2000-х років – активне розміщення в мережі Інтернет електронних видань без наявності їхньої друкованої форми [4].

Від друкованих видань, електронні видання відрізняються перш за все особливостями способу представлення споживачеві. В Україні

сьогодні діють чимало веб-студій (електронних видавництв), чий рівень професійного виконання продукту відповідає світовому. Дослідник С.І Гутиря підкреслює, що такий стан речей існує завдяки ентузіастам-практикам, які постійно удосконалюють свої вміння та знання, застосовують власні практичні здобутки та досвід іноземних колег[2].

Так, Українське видавництво «Наш формат» спеціалізується на нон-фікшені та художній літературі, має книжковий інтернет-магазин на 15 000 найменувань і працює з електронними форматами. Усі книжки, видані «Наш формат», можна придбати для читання на смартфоні, планшеті чи рідері. Однак, разом із зручністю для користувачів, це спричинило їх популярність у піратів [5].

Таким чином, електронне видання – це сукупність графічної, текстової, цифрової, мовної, музичної, відео-, фото- та іншої інформації, а також друкованої документації користувача. Електронне видання може бути виконане на будь-якому електронному носії, а також опубліковане в електронній комп'ютерній мережі. Поняття "електронні видання" містить у собі тексти книг, журналів і газет, розповсюджені в будь-якому текстовому або іншому форматі.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Видання. Основні види. Терміни і визначення понять. ДСТУ 3017:2015. Національний стандарт України. Київ, 2016
- [2] Гутиря С.(2006) Електронні видання: процеси стандартизації і проблеми бібліографічного опису [Електронний ресурс].
- [3] Дніпренко В. (2017) Електронне видання як об'єкт стандартизації: основні етапи та перспективи розвитку[Електронний ресурс].
- [4] Палеха Ю. Загальне документознавство [Електронний ресурс]. – Режим доступу: westudents.com.ua/glavy/10326-osoblivost-elektronnih-vidan.html
- [5] Сапітон М.(2018) Антон Мартинов, видавництво «Наш формат»: про електронні книжки, піратів та конкуренцію на ринку [Електронний ресурс].